

melyek izgató hatásúak, s melyeket közönségesen narkotikus néven foglalunk össze, általában az egész földön el van terjedve. Bibra szerint két millió ember issza a kávélevelek forrázatát, 10 millió a paraguayi-theát; ugyanannyi fogyasztja a kokát; 40 millió cikoriát iszik tisztán vagy kávéval keverve; 50 millió a kákaót élvezi csokoládé vagy egyéb alakban; a kávét 100 millió ember issza és 100 millió ember a betelt, vagy surrogatumaikat rágja; 300 millió a hasist eszi vagy

szívja; 400 millió az ópiumot; 500 millió kínai theát iszik és a dohány élvezetének a föld összes eddig ismeretes lakói hódolnak. E nagy számok eléggé bizonyítják, mennyire fontosak ezek az anyagok az összes emberiségre nézve, s minthogy nincsen nép a földön, mely a narkotikus élvezeti szerek közül egyet vagy többet ne használna, kell, hogy e szokásnak mélyebben gyökerező okai legyenek, mint csupán a divat vagy az utánzás vágya.

SCHUCHNÉ ZÁNYI JANKA.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MOZGALMAK A HAZÁBAN.

23. Az Erdélyi Múzeumegylet természet-tudományi szakosztályának 1894 május 4-ikén tartott ülésén

I. Héjjas Imre »*Adatok Erdély harmadkori őryozoofaunájához*« czímen második közleményét terjesztette elő, elsorolván a Chilostomákat. Szerző 5 miocén (Bujtur, Csegez, Csicsó-Hagymás, Maros-Vásárhely, Oláh-Rákos) és 19 eocénlelőhelyen (B.-Hunyad, Bács, Bogártelke, Egeres, Farnos, Hódosfalva, Hója, Kardosfalva, Kotesd, K.-Monostor 7'5 m., 10 m., 22 m. M.-Nádas, M.-Sárd, Méra, Nagy-Petri, Papfalvi patak, Papfalvi patak eleje, Pappatak) összesen 111 fajt talált, melyek közül 54 faj ezúttal van Erdély területéről kimutatva. Ez 54 faj közül hét új alalnak bizonyult. Ezen kívül szerző felállít két új genust is.

2. Dr. Márton Lajos »*A repülő gépekről*« czímen tulajdonképen csak a Wellner-féle vitorlás kerekű repülő gépről és a lebegő kerékről tartott előadást. A két kerék összehasonlítása azért volt szükséges, mivel a lebegő kereket csak márczius havában, a Wellner-félt pedig már 1893 december havában jelentették be a német Reichspatent-Amtnak. Mind a kettő kerékszerkezetből állván, attól kellett tartani, hogy a későbbi bejelentés vissza fog utasíttatni, ha csak be nem bizonyul, hogy az a korábban bejelentettől lényegesen eltér. Noha a prioritás előjoga a lebegő kerék mellett szól, előadó a két kereket mégis összehasonlította

egymással, s arra a meglepő eredményre jutott, hogy a lebegő kerék haszonhatásra nézve a Wellner-félt jóval felülhaladja.

A lebegő kerék haszonhatását kétféle, egymástól egészen független módon számították ki. Az egyik eredményt kísérletek sorából vonták le, mely szerint a haszonhatás 94%; a másik eredményt a mintakerék méreteiből vezették le, mely szerint a haszonhatás 92%. A két eredmény tehát talál egymással.

A Wellner-féle kerék haszonhatását háromféle elv szerint vezették le. Az első szerint föltételezik, hogy a sík ellenállás a homorú és domború ellenállások számtani középarányosa, a mikor a haszonhatás 14%. A második szerint a sík ellenállás a domborúnak és homorúnak a mértani középarányosa; ekkor a haszonhatás 13%. Végre ha a sík ellenállás a homorúnak és domborúnak harmadik középarányosa; ekkor a haszonhatás csak 12%. Tehát a legkedvezőbb esetet véve fel, a haszonhatás csak 14%. Ebből magyarázható a bécsi kísérletek sikerelensége.

24. Az 1894 június 8-ikán tartott szakülésen

I. Dr. Koch Ferencz »*Van-e hatással a gliczerin jelenléte a fehérjék kiválasztására?*« czímű értekezését ismertette. Szerző a tojásfehérjével tett kísérleteket s az egyes próbákkal kapott eredményeit táblázatokba állítva, a táblázatokból levonja, hogy

a gliczerin jelenléte lényeges hatással van a fehérjék kiválasztására, és pedig a fehérjék kiválasztás érzékenysége annál inkább csökken, mennél magasabb a gliczerin százalék-mennyisége. Kimutatja, hogy a megalvadás hőfoka is emelkedik a gliczerin nagyobb százalékarányában.

2. Szabó Péter az *algebrai egyenletek elméletét* terjeszti elő, alkalmazásukra való tekintettel, majd a Dedekind-től származó »algebrai testek« elméletét használja fel az algebrai egyenletek redukciójára vonatkozó, O. Hölder-től talált tétel levezetésére.

3. Ebenhardt Béla egy ezer elempárból összeállított *Zamboni-oszlop* elektromos potenciálisának változásaira vonatkozó

elektrometrikus méréseinek eredményeit terjeszti elő. Vizsgálatainak eredménye az, hogy 1. az oszlop potenciális az elempárok számával arányosan növekedik; 2. a hőmérséklet emelkedése mind száraz, mind nedves levegőben, sőt különböző gázokban levő oszlop potenciálisát jelentékenyen növeli; 3. hidrogén, szén-sav az oszlop erejét csökkenti, ellenben oxigén csak jelentéktelen mértékben növeli.

4. Lóky Béla Steinernek 1828-ban a *Crelle Journalban* kidolgozás végett közzétett tételét oldja meg analitikailag. A tétel négy adott síkot érintő gömbök sugarai között fennálló relációkra vonatkozik. Ezeknek sikerült teljes kifejtését adja elő.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(76.) A beküldött növényt arankával ellepve a hereföldön találtam, oly helyen, a hol már a here kipusztult. Ismeretes-e e fajja az arankának, vagy egyáltalán külön faj-e ez, vagy csak az aranka alkalmazkodását mutatja?
F. K.

(77.) Vajjon miért nem terem meg a féreg a diunyében, az őszi, valamint a kajszinbarackban?
M. I. A.

(78.) Kérek szíves felvilágosítást a beküldött növényről: Mi a neve? Milyen a tenyészete? Lehetne-e takarmányozási célokra termesztetni? Elég tápláló volna-e, hogy a ráfordított költségeket, a mibe termesztése kerül, a takarmányban megtérítse? Milyen az éghajlati követelése?

Nálunk ez a növény a partoldalokban az ideai szárazság dacára igen buján fejlődött és az vitt azon gondolatra, hogy ha lehetne állandóan kulturális növénynek átalakítani, a mi száraz alföldi klímánkban igen háládatos takarmány lenne.

ERDÉLVI PÁL.

(79.) Egy abnormisan fejlődött tengericsövet küldök be; az illető száron rendes cső nem volt, csak a beküldött. Minthogy ilyen abnormitást még nem láttam, azt gondoltam, talán nem lesz érdektelen, ha beküldöm. Kérem e rendellenes alakulásnak szíves magyarázatát.
A. Ö.

(80.) Az ide zárt növény Kolozs megye Rödöd község határán tavaszi buza közt termett. A nép hite szerint, ha ezen növény magva a buza közt megöröltetik, a ki azon

lisztből sült kenyérből eszik, megőrül. Mi e növény botanikai neve, s van-e a népeme hitének valami alapja?
Z. K.

(81.) A mahonának nevezett díszcserje kék bogói tartalmaznak-e az egészségre kártékonyan ható anyagot?
Cs. L.

(82.) Lehető-e, hogy hipnotikus álomba merült egyénen suggestio útján égett seb, esetleg betűalakban áll elő?
F. J.

(83.) Miképen lehet jó másolólapot (hektograf) s hozzá tentát készíteni?
D. A.

(84.) Földszintes házak építéséhez legújabbán kavicsos homokot cementtel keverve szoktak használni, mely keveréket deszkák közé verve, meg hagyják keményedni és kész a fal. Szíveskedjenek felvilágosítani, vajjon elterjedt-e ezen mód már annyira, hogy használhatóságát megállapítani lehetne; a falak tartóság-e és megbírják-e a tetőt; nem repedeznek-e meg könnyen, ha nagy esőzéskor vagy ilyesmi miatt a falak egy kicsit leülepednek; szögbeveréskor nem morzsolódnak-e?
M.

(85.) Kérem tisztelt tagtársaimat, a kiknek valamely jó peccéttisztítószer receptje van birtokukban, szíveskedjenek azt velem, e lapok hasábjain közölni. Olyan valami szappant vagy folyadékot szeretnék, mely mindennemű — különösen zsiradék — foltot, a szövet megtámadása nélkül s mindenkorra kivisz. A hány szert csak ismerek, mind hiábavaló, mert a folt néhány nap múlva

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.